

HZN **e** glasilo

Broj 12/2022
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

2023

 HZN

2022

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 14. 2022.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura:

Grafička priprema: Sandra Knežević

zlazi: mjesečno

Datum objave: 2022-12-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 12/2022

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• Dan otvorenih vrata HZN-a	5
• Udruga Hrvatski izvoznici	5
• Mladi stručnjaci u normizaciji	6
• Austrijski institut za norme u službenom posjetu HZN-u	8
• Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili HZN	9
Novosti iz HZN/TO-a	
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	10
Aktivnosti za MSP	
• Na natjecanju mladih u eseju u okviru Tjedna MSP-ova pobijedila Viktória Vass iz Mađarske	11
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Kako ISO kodovi povezuju svijet	12
IEC	
• Pametnija rasvjeta	14
CEN i CENELEC	
• EN 13799 – nova norma za nivokaze za tlačne posude za ukapljeni naftni plin	15
• Nova norma za veću sigurnost plinskih turbina	16
ETSI	
• Na općoj skupštini ETSI-ja izabran je novi predsjednik i potpredsjednici	17

Naslovnica: *HZN ilustracija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A67)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je posljednji broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2022. godini.

1. prosinca održan je Dan otvorenih vrata HZN-a kojim se HZN uključio u obilježavanje Europskog tjedna malog i srednjeg poduzetništva. Tom prilikom razgovarali smo sa dvjema mladim stručnjakinjama o važnosti normizacije u području njihova rada. Istoga dana u službenom posjetu Hrvatskom zavodu za norme bili su predstavnici ASI-ja (*Austrian Standards International*). Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili su Hrvatski zavod za norme 12. prosinca 2022. godine i tom prilikom djelatnici HZN-a održali su izlaganja kako bi im približili hrvatsku normizaciju i potaknuli ih na pravovremeno uključivanje u normizacijski rad.

Kao i u svakom broju, u rubrici Novosti iz HZN/TO-a donosimo tablicu u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici Aktivnosti za MSP možete pročitati prilog o pobjednici ovogodišnjeg natjecanja mladih u eseju u okviru Tjedna MSP-ova koje je održano za vrijeme Skupštine malih i srednjih poduzeća (MSP) u Pragu.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija donosimo zanimljive obavijesti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Donosimo prijevod članka o nizu norma ISO 3166, *Codes for the representation of names of countries and their subdivisions*, međunarodnim normama u širokoj upotrebi, koje omogućuju nesmetanu i sigurnu međunarodnu razmjenu roba i informacija, čime se štedi vrijeme i izbjegavaju pogreške. ISO je objavio i novu poboljšanu verziju norme ISO/IEC 27001, najpoznatije norme za upravljanje informacijskom sigurnošću na svijetu.

IEC je objavio izmjenjene verzije niza tehničkih norma za pametnu rasvjetu IEC 62386, *Digital addressable lighting interface* s komentarima (*commented version, CMV*), u kojima su vidljive promjene u odnosu na prethodna izdanja.

CEN je objavio nove norme: EN ISO 21789:2022, *Gas turbine applications – Safety* za veću sigurnost plinskih turbina nužnih za osiguranje stabilne opskrbe energijom i EN 13799:2022, *LPG equipment and accessories – Contents gauges for Liquefied Petroleum Gas (LPG) pressure vessels* za nivokaze za tlačne posude za ukapljeni naftni plin.

Na općoj skupštini ETSI-ja, održanoj 29. i 30. studenoga u Sophia Antipolisu u Francuskoj, izabran je novi predsjednik i potpredsjednici. Više informacija o tome pronađite u prijevodu ETSI-jevog priopćenja.

Sretan Božić

I SRETNA NOVA GODINA!

Merry Christmas

AND A HAPPY NEW YEAR!

Dan otvorenih vrata HZN-a

HZN promiče važnost sudjelovanja malih i srednjih poduzetnika na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini normizacije te se uključio u obilježavanje Europejskog tjedna malog i srednjeg poduzetništva (European SME week (europa.eu)). Hrvatski zavod za norme organizirao je 1. prosinca Dan otvorenih vrata i tako podržao inicijativu Europejski tjedan malog i srednjeg poduzetništva 2022. Otvorio je vrata HZN-ove normoteke svim poduzetnicima kako bi se informirali o normama.

Kako europske norme pomažu poduzetnicima i utječu na njihovu konkurentnost? Zašto normirani proizvodi znače kvalitetu i sigurnost? Gdje poduzetnici mogu potražiti i vidjeti norme koje ih zanimaju? Gdje mogu dobiti besplatno uvid u hrvatske norme? Postoje li norme koje se odnose na njihov proizvod? Kako mogu sudjelovati u izradi norma? Koje su prednosti članstva u HZN-u?

Ova su pitanja poduzetnici tijekom godine često postavljali djelatnicima kontaktne točke za mikro, mala i srednja poduzeća, ustrojene unutar Odsjeka za poslove normoteke Hrvatskog zavoda za norme, kojoj je cilj pomoći poduzetnicima i približiti im važnost norma.

Petra Borić Rupčić, mag. ing. chem. zaposlena u KEMOPLASTICI d.o.o. gdje se bavi nadzorom i kontrolom proizvodnog procesa, posjetila je HZN u okviru Dana otvorenih vrata.

„Drago mi je što se nešto ovog tipa organiziralo i što sam imala prilike i osobno doći u normoteku. Iako sam i prije bila upoznata s normama i normizacijom na ovaj način sam se pobliže upoznala sa svime i definitivno dobila odgovore na sva pitanja koja sam imala“, izjavila je Petra Borić Rupčić.

Posjetitelji, poduzetnici, djelatnici poduzeća u razgovoru s djelatnicima kontaktne točke za mikro, mala i srednja poduzeća informirali su se o aktualnostima u području normizacije, tražili točno određene norme važne za djelokrug rada i upoznali se s uslugama kontaktne točke za mikro, mala i srednja poduzeća.

Udruga Hrvatski izvoznici

Zbog sve veće potrebe suradnje s gospodarskim udrugama i promicanja norma, a osobito radi internacionalizacije poslovanja poduzeća i izlaska na inozemna tržišta, održan je sastanak između predstavnika udruge Hrvatski izvoznici i Hrvatskoga zavoda za norme.

Ljiljana Habunek, tajnica udruge Hrvatski izvoznici (HIZ) predstavila je udruhu kao neovisnu, neprofitnu i nevladinu organizaciju, koja već 18 godina kontinuirano djeluje u promociji i zastupanju interesa hrvatskog izvoza, zajedno s partnerskim institucijama (HGK, HUP, HBOR, HOK, FINA, CRANE i ICENT) i akademskom zajednicom. HIZ, osim promicanja izvrsnosti hrvatskih izvoznika dodjeljivanjem nagrada Zlatni ključ najboljim izvoznicima na godišnjoj Konvenciji, identificira probleme s kojima se susreću hrvatski izvoznici u svom poslovanju te prati događanja o kojima obavještava stručnu, gospodarsku i širu javnost. Uz organizaciju besplatnih edukacija, radionica i seminara, članovi udruge mogu se koristiti Središnjom bazom hrvatskih izvoznika, dostupnom u digitalnome obliku te na raspolaganju imaju besplatno savjetovanje u HIZ-u, povezivanje tvrtki radi zajedničkog nastupa na odabranome tržištu i drugo.

Između Hrvatskog zavoda za norme i udruge Hrvatskih izvoznika otvorene su brojne mogućnosti buduće suradnje, osobito s obzirom na interese i zahtjeve hrvatskih izvoznika i novosti u području normizacije.

priredila: Mirjana Fijolić

MLADI STRUČNJACI U NORMIZACIJI

Poznavanje normizacije važno je za digitalnu transformaciju i budući razvoj građevinske industrije

Foto: vlasništvo Monika Mlakić

Godina 2022. proglašena je europskom godinom mladih, kojom je posebno istaknuta važnost mladih u izgradnji bolje budućnosti – zelenije, inkluzivnije i digitalnije. CEN i CENELEC, glavne organizacije europskog normizacijskog sustava, pokrenuli su kampanju „Mladi profesionalci u normizaciji“.

Hrvatski zavod za norme također želi 2022. godinu završiti prigodno razgovorom s mladim stručnjacima u normizaciji.

Mladi su ključni za europsku normizaciju jer mogu unijeti nove, svježije ideje, potičući tako inovacije i nove tehnologije.

Monika Mlakić, magistra inženjerka građevinarstva primjer je mlade stručnjakinje u građevinskom sektoru koja je i članica tehničkog odbora HZN/TO 551 pri Hrvatskom zavodu za norme. Razgovor s Monikom otkrio nam je kako se mladi stručnjaci snalaze sa sve zahtjevnijim temama i velikim promjenama u pojedinim sektorima:

Trenutačno sam zaposlena kao Operations Manager u tvrtki *Digital Construction Technologies Group Hrvatska*. Pored razvoja hrvatskog ureda, na poziciji sam *Information Managera* te sam odgovorna za upravljanje informacijama i *Building Information Modelling* tehnologiju (BIM), koordinacije na različitim europskim projektima poput *data* centara, zdravstvenih ustanova i stambeno poslovnih objekata. Osim svakodnevnog posla, regionalni sam voditelj *Women in BIM* i predsjednica Centra za digitalnu izgradnju Hrvatska, na što sam izuzetno ponosna.

U kojoj ste mjeri uključeni u normizaciju? Koliko ste upoznati s normizacijom?

Kao predstavnik firme *Digital Construction Technologies Group* u tehničkom odboru HZN/TO 551 pri Hrvatskom zavodu za norme izravno sam uključena u normizaciju u Republici Hrvatskoj u području graditeljstva i primjene načina rada prema BIM-u (*Building Information Modeling*). S obzirom na to da građevinski projekti na kojima radim zahtijevaju primjenu i pozivanje na normative koji su usvojeni i u Hrvatskoj, upravo sam praktičnom primjenom savladala primjenu normi i uvidjela važnost normizacije u graditeljstvu.

„Građevinska industrija jedna je od najmanje digitaliziranih industrija koja se, zbog svoje fragmentiranosti, susreće s izazovima normizacije“

Normizacija u graditeljstvu igra ključnu ulogu

Mislite li da normizacija može imati ulogu u budućnosti u rješavanju velikih izazova kao što su digitalna tranzicija i klimatske promjene?

Kada je riječ o normizaciji u graditeljstvu, ona igra ključnu ulogu u ovome vremenu digitalne tranzicije i digitalne transformacije. Građevinska industrija jedna je od najmanje digitaliziranih industrija koja se, zbog svoje fragmentiranosti, susreće s izazovima normizacije. No, da bi se bilo koji proces digitalizirao, prva je stvar u koju trebamo pogledati svakako normizacija. Upravo tu pronalazimo odgovore o strukturi i formatu informacija koje dijelimo, uključenim sudionicima procesa i protokolima suradnje.

Zašto bi u normizaciji trebalo biti više mladih? Što je potrebno učiniti da se potakne njihovo sudjelovanje?

S obzirom na to koliko je važno poznavanje i razumijevanje normizacije za budući razvoj građevinske industrije i njezinu digitalnu transformaciju, neizbježno je da se u normizaciju trebaju uključiti mlade generacije koje će donijeti nova shvaćanja i naprednije metode rada. Upravo kroz ovakve aktivnosti, adekvatnu promociju i praktične primjere moguće je potaknuti nove mlade snage da kroz normizaciju industrije pruže dodatne i nove vrijednosti.

Mladi mogu donijeti noviji i moderniji pristup normizaciji

Razgovarali smo s Petrom Borić Rupčić, magistrom inženjerkom kemijskog inženjerstva, koja radi kao voditeljica proizvodnje u hrvatskoj privatnoj tvrtki Kemoplastika d.o.o., čija je djelatnost proizvodnja pomoćnih proizvoda u građevinskoj industriji i domaćinstvu te proizvoda iz područja autokozmetike.

U kojoj ste mjeri uključeni u normizaciju? Koliko ste upoznati s normizacijom?

Upoznata sam s normizacijom budući da se s njom susrećem gotovo svakodnevno. Radim kao voditeljica proizvodnje i jedno je od mojih zaduženja provoditi kontrolu kvalitete proizvoda i proizvodnje tako da bih rekla da sam maksimalno uključena u normizaciju. Moja je dužnost da pratim koje su norme propisane za određeni segment u proizvodnji, zatim da se određene norme uvedu u proizvodni proces, i na kraju da se one i provode prema propisima.

Odakle vaše zanimanje za normizaciju?

Zainteresirani smo za normizaciju jer želimo unaprijediti proces proizvodnje kako bismo mogli biti konkurentni na tržištu i svojim kupcima osigurati traženu kvalitetu proizvoda.

Mislite li da normizacija pruža dodatnu vrijednost u razvoju vaše karijere?

Smatram da normizacija može pridonijeti vrijednosti i razvoju moje karijere, prije svega zbog novih znanja i iskustava koja svakako mogu pridonijeti daljnjem poslovnom napretku.

U normizaciji je potrebno sve više mladih. Što mislite, što je potrebno da se potakne njihovo sudjelovanje?

Mladi mogu pridonijeti i donijeti nove ideje i drugačiji pogled na određeni problem ili situaciju. Mislim da imaju svježiji pogled na svijet i dosta su upoznati s digitalizacijom i svime što je s time povezano tako da mogu svakako donijeti jedan noviji i moderniji pristup.

Koliki je utjecaj i važnost europskoga normizacijskog sustava za vaš sektor?

Za naš je sektor europski normizacijski sustav važan, ali nije presudan. Utječe tako što nas čini konkurentnima na tržištu.

priredila: Mirjana Fijolić

KAKO NORME MOGU POMOĆI PODUZETNICIMA?

Žestoko tržišno natjecanje i oskudni resursi više nego ikad traže primjenu norma!

INTEROPERABILNOST MEĐU RAZNIM PROIZVODIMA I SUSTAVIMA

Norme osiguravaju zbirku usklađenih pravila i normiranih metoda koje omogućuju da proizvodi i usluge imaju visoku razinu funkcionalnosti, interoperabilnosti i kompatibilnosti, pospješujući njihovo prihvaćanje na tržištu.

POVEĆANA SPOSOBNOST PREKOGRANIČNE TRGOVINE I IZVOZA

Primjena europskih i međunarodnih norma olakšava pristup i ulaz na šira europska i međunarodna tržišta. Upotrebom norma u okviru izvozne strategije mogu se stvoriti nove poslovne prilike i povećati prodaja, uz smanjenje troškova trgovine.

POVEĆANA SPOSOBNOST ISPUNJAVANJA ZAHTEJEVA ZAKONA I PROPISA

Europske usklađene norme daju izravnu pretpostavku sukladnosti s europskim zakonodavstvom. MSP-ovi svoje proizvode i usluge mogu staviti na europsko tržište bez dodatnih postupaka ocjenjivanja sukladnosti.

POBOLJŠAN PRISTUP JAVNOJ NABAVI I VEĆE MOGUĆNOSTI ZA USPJEH

Primjena norma može olakšati ispunjavanje zahtjeva iz javnih natječaja i imati pozitivan učinak na ocjenu tvrtke.

Hrvatski zavod za norme
www.hzn.hr

Austrijski institut za norme u službenome posjetu HZN-u

Austrijski institut za norme službeno je posjetio Hrvatski zavod za norme gdje je održan sastanak s ravnateljem HZN-a, voditeljicom i djelatnicima Odsjeka poslova normoteke te voditeljicom i djelatnicima Odsjeka za prodaju i marketing.

Austrijski kolege Florian Wollner i Helmut Printz, pozitivno su iznenađeni timskim radom i stručnošću djelatnika HZN-a. S obzirom na visoku razinu digitalizacija u normizaciji, razgovaralo se i o zajedničkoj inicijativi povezanoj s *online* uslugama za poticanje digitalnog pristupa normama koje bi mogle pomoći HZN-u u ispunjavanju zahtjeva kupaca na hrvatskome tržištu.

Također se raspravljalo o temama povezanim s prodajom norma, uslugama distribucije norma, aplikacijama za prodaju norma, autorskim pravima i slično. Ravnatelj HZN-a, Igor Božičević, predstavio je HZN, pravni kontekst u kojemu HZN djeluje, načine prodaje norma i drugih usluga. Predstavници ASI-ja ponudili su i neke modele suradnje, prije svega aplikacije koje bi mogle biti prilagođene za uporabu u HZN-u.

Ovo je bio uzvratni posjet nakon što su predstavnici HZN-a u lipnju ove godine sudjelovali na sastanku **Europskoga foruma za distribuciju norma** (*European Forum for Standards Distribution – EFSD*), održanog u Beču. Na forumu je sudjelovalo 45 sudionika, predstavnika nacionalnih normiranih tijela i međunarodnih organizacija za normizaciju. Nakon završetka službenog dijela EFSD-a, predstavnice HZN-a pozvane su na sastanak s kolegama iz ASI-ja, Florianom Wollnerom i Helmutom Printzom, na kojemu se raspravljalo o mogućoj suradnji ASI-ja i HZN-a. Kolege iz Austrijskog instituta za norme (ASI) tada su iskazali zanimanje za posjet HZN-u. Na sastanku koji je održan 1. prosinca u HZN-u sudjelovali su ravnatelj i djelatnici odsjeka normoteke i prodaje HZN-a.

S lijeva na desno: Wollner Florian i Prinz Helmut iz Austrijskog instituta za norme, ravnatelj HZN-a Igor Božičević, dr.sc. Ana Marija Boljanović, Danijela Novota Krajnović, Dragica Rapo Hercigonja

Digitalni pristup sadržaju norma postaje sve važniji

Bila je ovo prilika za razgovor s Florianom Wollnerom i Helmutom Printzom, kolegama iz ASI-ja o njihovim dojmovima posjeta Zagrebu i HZN-u.

❏ Jeste li zadovoljni posjetom HZN-u?

ASI: Zahvaljujem HZN-u na toploj dobrodošlici i gostoprimstvu. Vrlo je zanimljivo međusobno učiti i razmjenjivati ideje. Sretni smo što smo se sastali uživo i veselim se užoj suradnji o temama poput digitalizacije.

❏ Što Vam se najviše sviđjelo u našim poslovnim postupcima?

ASI: Vrlo nas se dojmila atmosfera otvorenosti i poštovanja na sastanku i timski duh kolega u HZN-u. HZN-ov tim pod vodstvom ravnatelja Igora Božičevića vrlo je kompetentan i uigran.

❏ Možete li nam dati nekoliko savjeta o tome kako unaprijediti naše poslovanje?

ASI: To možda zvuči smiješno, ali normizacija može biti vrlo raznolika i dinamična, uzimajući u obzir nacionalni kontekst. Austrijski institut za norme ima drukčiji model financiranja od HZN-a. Unatoč tomu, ujedinjuje nas snažna usmjerenost na korisnike i spremnost da naučimo nešto novo svaki dan. U tom kontekstu postaje još važniji digitalni pristup sadržaju norma. Zajedničke inicijative koje se odnose na internetske usluge radi boljšeg digitalnog pristupa normama mogle bi pomoći HZN-u u ispunjavanju potreba kupaca na hrvatskome tržištu.

Predstavnici ASI-ja u normoteci Hrvatskoga zavoda za norme

Foto: Austrijski institut za norme (ASI) i Hrvatski zavod za norme (HZN) priredile: Ana Marija Boljanović i Mirjana Fijolić

Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili HZN

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet kemijskog
inženjerstva i tehnologije

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili su Hrvatski zavod za norme 12. prosinca 2022. godine. Četrdeset studenata došlo je u pratnji prof. dr. sc. Danijele Ašperger.

Studente je pozdravila Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju te ih upoznala s temama predavanja i predavačima.

Dražen Biošić, voditelj Odsjeka za opća područja normizacije i Marina Babić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području osnovnih norma predstavili su rad Hrvatskog zavoda za norme, područja normizacije i vrste dokumenata u normizaciji, kao i rad u tehničkim odborima. Studentima su predstavili neke od njihova zanimljivih norma poput norme HRN EN ISO /IEC 17025:2017, *Opći zahtjevi za osposobljenost ispitnih i umjernih laboratorija* (ISO/IEC 17025:2017; EN ISO/IEC 17025:2017) te HRN EN ISO 9001:2015, *Sustavi upravljanja kvalitetom – Zahtjevi* (ISO 9001:2015, EN ISO 9001:2015).

Ana Marija Boljanović, voditeljica poslova normoteke i Danijela Novota Krajnović, viša stručna savjetnica za poslove odsjeka normoteke upoznale su studente s radom normoteke i zbirkom hrvatskih norma. Naglasile su važnost autorskog prava na norme te predstavile aplikacije dostupne na mrežnim stranicama HZN-a: sustav komentiranja nacrti norma HZNacrti i Repozitorij hrvatskih norma HRN4You. Također su pozvale studente da prate mrežne stranice HZN-a (www.hzn.hr) kako bi na vrijeme dobili potrebne informacije za uključivanje u normizacijski rad, kao što su Sveučilišni dani normizacije u organizaciji Europske komisije, Komisijske platforme Akademija EU-a i slična događanja.

Nakon izlaganja studenti su posjetili normoteku.

priredila: Ivana Ivić

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja rujna 2022. godine. Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenoj u prethodnom broju HZN e-glasila jer od 26. rujna 2022. godine nije bilo promjena.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2022-08-04	2022-09-26
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	6
Fizičke osobe	0	0
Ukupno članova promatrača	6	6
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	148	148
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	18	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	7	7
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	20	18
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	25	25
Ukupno redovitih članova	250	247
Ukupno članova HZN-a	256	253

Više o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme možete pronaći na našoj mrežnoj stranici.

Na natjecanju mladih u eseju u okviru Tjedna MSP-ova pobijedila Viktória Vass iz Mađarske

20-godišnja Viktória Vass iz Mađarske proglašena je pobjednicom ovogodišnjeg natjecanja mladih u eseju u okviru Tjedna MSP-ova koje je održano za vrijeme Skupštine malih i srednjih poduzeća (MSP).

Tema eseja bio je odgovor na sljedeće pitanje: „Gospodarstvo europskih država u velikoj je mjeri ovisno o fosilnim gorivima. Kako budući mladi poduzetnici mogu pridonijeti održivijem gospodarstvu?“

„Potpuno je jasno da svaka europska država ima vlastiti, uglavnom još neiskorišten energetske potencijal. No, još je važnija suradnja. Cilj bi trebao biti da se svi pojedinačni resursi objedine u veliku cjelinu kako bi se mogla ostvariti društvena jednakost i zelenija budućnost pod demokratskim uvjetima.“

U eseju je navela da je naš kontinent pun mogućnosti u pogledu energije i da moramo zajednički raditi na njihovom maksimalnom iskorištavanju. Naglasila je da „Europu koja se napaja zelenom energijom ne trebamo smatrati dalekim snom.“

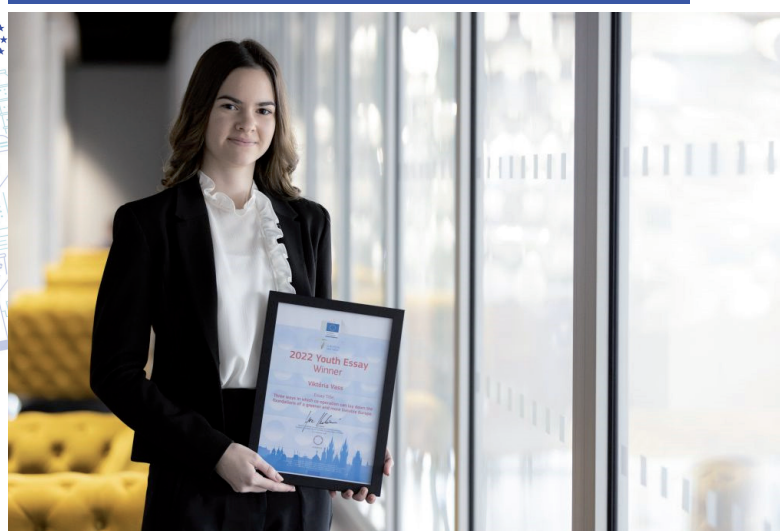
„Ono što mi mladi možemo učiniti jest da ubrzamo transformaciju tako što ćemo biti još veći entuzijasti i još otvoreniji prema drugim potencijalnim komercijalnim partnerima te spremni prekršiti konvencionalne norme.“

Pobjednik je izabran na temelju odluke stručnog žirija i javnog glasanja sudionika Skupštine MSP-ova. Ostali finalisti bili su Danijel Bačan iz Hrvatske i Cosmin-Alin Botoroga iz Rumunjske.

Svake godine u okviru Tjedna MSP-ova održava se natjecanje mladih u eseju (Youth Essay Competition, YEC), koje mladima od 18 do 25 godina iz zemalja koje sudjeluju u programu EU-a COSME osigurava platformu za razmjenu ideja s ključnim osobama i dionicima iz malog i srednjeg poduzetništva.

Na ovom, sedmom po redu natjecanju bilo je prijavljeno 30 eseja.

Da biste saznali više o finalistima natjecanja mladih u eseju i pročitali sve eseje finalista, posjetite blog [Promoting Enterprise](#).

20-godišnja Viktória Vass iz Mađarske pobjednica je ovogodišnjeg natjecanja mladih u eseju u okviru Tjedna MSP-ova

European SME Week

YOUTH ESSAY
COMPETITION
2022

FINALISTS

COSMIN-ALIN BOTOROGA
ROMANIA

VIKTÓRIA VASS
HUNGARY

DANIJEL BAČAN
CROATIA

EUROPEAN
SME WEEK

Kako ISO kodovi povezuju svijet

Kodovi se često povezuju s misterijima i tajnama. No, u našem svijetu koji se stalno mijenja, ponekad osiguravaju jasnoću i dosljednost.

Živimo u vremenu neviđenih promjena. No, dok najnovije inovacije često završe na naslovnica, neke od ključnih sustava koji nam pomažu u svakodnevnom životu i povezuju nas – uzimamo zdravo za gotovo.

Jeste li ikada pokušali internetom provesti plaćanje ili doznačiti novac u inozemstvo? Od 2021. godine **76 %** svjetskog stanovništva ima bankovni račun. Prijenos novca između dviju zemalja bio bi pun sigurnosnih rizika kada ne bi postojala nedvosmislena i jedinstvena oznaka za identifikaciju računa pošiljatelja i primatelja. Zahvaljujući sustavu IBAN kodova, svakodnevno se glatko odvijaju milijarde takvih transakcija.

A što je sa slanjem paketa voljenoj osobi koja živi u drugoj zemlji? U 2020. godini, **93,1 %** ljudi imalo je pristup poštanskim uslugama. No, ako ste izostavili jednu znamenku ili naveli pogrešan kod zemlje, nastao je velik logistički problem za poštanske organizacije i međunarodne dostavne službe. Vaš paket možda nikada nije ni stigao.

Većina nas koristi se kodovima zemalja u svakodnevnom životu, ali ne razumije točno kako oni funkcioniraju i zašto su toliko važni. Dakle, što su zapravo kodovi zemalja?

”
Većina nas koristi se kodovima zemalja u svakodnevnom životu

”
Uzimamo zdravo za gotovo neke od najvažnijih sustava koji nam pomažu u svakodnevnom životu.

Slučaj nepogrešivog identiteta

Višestruki nazivi i načini pisanja zemalja potencijalno su minsko polje neusklađenosti među različitim skupovima podataka i platformama diljem svijeta. Kratke slovne ili brojčane oznake lako se prepoznaju i pamte a, budući da su prihvaćene kao međunarodni standard, ne zahtijevaju prijevod. S lancima opskrbe i poštanskim uslugama koji se protežu širom našeg planeta, jednostavnost je nužna da bi se spriječila zabuna među tisućama jezika kojima ljudi govore.

S tim je na umu ISO razvio normu **ISO 3166**. U njoj se utvrđuju međunarodno priznate oznake sastavljene od slova i brojeva – kratke, jedinstvene identifikacijske oznake za zemlje, ovisne teritorije i posebna zemljopisna područja. Naprimjer, Italija se označava kao IT, ITA i 380, a Japan kao JP, JPN i 392. Svrha je omogućiti da se zemlje navode u praktičnijem i manje dvosmislenom obliku od punog naziva.

Ti jedinstveni skupovi kodova, koji predstavljaju međunarodni standard u širokoj upotrebi, omogućuju nesmetanu i sigurnu međunarodnu razmjenu roba i informacija, čime se štedi vrijeme i izbjegavaju pogreške.

Povezivanje putem koda

Od Afganistana do Zimbabvea i drugdje, kodovi zemalja omogućuju međunarodnu komunikaciju, od međunarodnih poziva do tisuća internetskih platformi. Iako možda o njima ne razmišljamo, ti kodovi pomažu nam pratiti polazište i odredište međunarodnih poziva.

Na njima se temelje i sve naše aktivnosti na internetu, a oni najčešće odražavaju geografsku lokaciju internetskih stranica. Na primjer, „ca” znači da je domena u Kanadi, a „au” da se nalazi u Australiji. Kao jasni, nedvosmisleni identifikatori za goleme količine digitalnih podataka koji svakodnevno putuju svijetom, ti jednostavni kodovi omogućuju tvrtkama i organizacijama da optimiziraju svoj internetski nastup. To ih čini dragocjenim alatom za usmjeravanje sadržaja na određene korisnike i poboljšanje njegove kvalitete.

Osim što pripremaju put za sve, od financijskih transakcija do komunikacije među članovima obitelji, kodovi zemalja široko su prihvaćeni i u programiranju, obradi podataka i zrakoplovnoj industriji.

U turizmu, na strojno čitljivim putovnicama kodom zemlje označeno je državljanstvo vlasnika. Kodovi zemalja koriste i javnim službenicima koji pretražuju, bilježe i razmjenjuju podatke s globalnim geografskim sadržajem.

”
Kodovi zemalja omogućuju međunarodnu komunikaciju.

Živjeti po kodeksu

Više nego ikad u ljudskoj povijesti, povezani smo bez obzira na vremensku zonu i nacionalne granice. Tisuće svakodnevnih veza moguće su zahvaljujući sustavu brojeva i slova koje većina ne primjećuje ili ne razumije. No, upravo taj nevidljivi sustav osigurava siguran protok novca, glatko spajanje poziva i besprijekoran internetski promet.

Jednostavno rečeno, sustav kodova iz norme ISO 3166 nadilazi prepreke s kojima se suočavamo na međunarodnoj razini. Unatoč razlikama među nama, oni predstavljaju svakoga od nas na način koji svatko može razumjeti. U svijetu u kojem svi zaslužuju predstavljanje, oni osiguravaju praktična rješenja, tako da ne moramo tražiti nova.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju norme niza ISO 3166, *Codes for the representation of names of countries and their subdivisions* kao niz hrvatskih norma **HRN EN ISO 3166, Kodovi za označavanje imena država i njihovih pokrajina**.

Navedeni niz hrvatskih norma u području je rada **HZN/TO 46, Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacije**.

Dostupne su sljedeće hrvatske norme:

- **HRN EN ISO 3166-1:2020, Kodovi za označavanje imena država i njihovih pokrajina – 1. dio: Kodovi država (ISO 3166-1:2020; EN ISO 3166-1:2020)**
- **HRN ISO 3166-2:2021, Kodovi za označavanje imena država i njihovih pokrajina – 2. dio: Kodovi državnih pokrajina (ISO 3166-2:2020)**
- **HRN ISO 3166-3:2021, Kodovi za označavanje imena država i njihovih pokrajina – 3. dio: Kodovi bivših imena država (ISO 3166-3:2020)**

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u **katalogu hrvatskih norma** te **repozitoriju HRN4You**. Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u **normoteku**, a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni obrazac za ponudu na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Pametnija rasvjeta

Žarulja se često naziva izumom koji je promijenio svijet. Od 19. stoljeća tehnologija rasvjete znatno je napredovala, a u novije je vrijeme dobila pametna svojstva. Uz pametnu rasvjetu, uređaji se spajaju na mrežu kako bi se omogućila dvosmjerna komunikacija nužna za nova svojstva i upravljanje. Energetska učinkovitost, automatizirano upravljanje i wellness neke su od prednosti koje omogućuje inteligentna tehnologija rasvjete.

Zbog sve veće popularnosti tih tehnologija u kućanstvu i poslovanju, potrošačima trebaju rješenja koja su interoperabilna bez obzira na proizvođača. Kako bi se omogućila standardna rješenja, IEC je objavio niz tehničkih normi IEC 62386, koji osigurava otvoreni protokol za sustav upravljanja rasvjetom. On je poznat kao tehnologija sučelja za digitalno upravljanje rasvjetom (*digital addressable lighting interface*), a u širokoj je primjeni u svim segmentima djelatnosti.

Kako bi se uzela u obzir najnovija postignuća u tehnologiji rasvjete, izmijenjeno je nekoliko normi niza IEC 62386, uključujući:

- IEC 62386-101, *Digital Addressable Lighting Interface – Part 101: General requirements – System components*
- IEC 62386-102, *Digital Addressable Lighting Interface – Part 102: General requirements – Control gear*
- IEC 62386-103, *Digital Addressable Lighting Interface – Part 103: General requirements – Control devices*

Scott Wade, voditelj projekta za te norme, kaže: „Zahvaljujući normizaciji sučelja za digitalno upravljanje rasvjetom možemo postići interoperabilnost među različitim dobavljačima. Izmijenjene verzije tih normi uključuju brojna nova svojstva predspojnih naprava i upravljačkih uređaja te kompatibilnost s prethodnim verzijama.“

Norme je izradio IEC-ov tehnički odbor 34 koji se bavi rasvjetom.

Dostupne su verzije normi IEC 62386-101, IEC 62386-102 i IEC 62386-103 s komentarima (*commented version, CMV*), u kojima su vidljive promjene u odnosu na prethodna izdanja. One uključuju i komentare stručnjaka koji su izradili norme, u kojima objašnjavaju razloge promjena.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europske norme niza EN IEC 62386, *Digital addressable lighting interface* kao niz hrvatskih norma **HRN EN IEC 62386, Digitalno upravljanje rasvjetom**.

Navedeni niz hrvatskih norma u području je rada **HZN/TO E34, Žarulje, svjetiljke i pripadna oprema** koji, između ostaloga, prati rad europskog odbora CLC/TC 34, *Lighting* te međunarodnog odbora IEC/TC 34, *Lamps and related equipment*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#) a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr

EN 13799 – nova norma za nivokaze za tlačne posude za ukapljeni naftni plin

Energetska kriza zbog ruske invazije na Ukrajinu ima teške posljedice za tradicionalnu opskrbu energijom Europe, a time i za njezino gospodarstvo. Ona zbog toga nastoji pronaći rješenja za diverzifikaciju izvora energije i povećanje svoje „strateške autonomije”.

Kao hitno rješenje, mnoge zemlje u Europi počele su uvoziti plin u tekućem obliku (ukapljeni naftni plin, UNP) kako bi djelomično nadoknadile ruski plin koji se dopremao plinovodima.

Većina tog plina pohranjuje se na siguran i jednostavan način u milijunima statičkih spremnika UNP-a diljem Europe. Ti spremnici pune se tekućim plinom i koriste nivokazima koju pokazuju njihov tekući sadržaj. Slični nivokazi primjenjuju se i u prenosivim spremnicima ili bačvama za UNP.

U novoj europskoj normi [EN 13799:2022, LPG equipment and accessories – Contents gauges for Liquefied Petroleum Gas \(LPG\) pressure vessels](#) – daju se upute za osiguranje najviše moguće razine sigurnosti nivokaza.

Norma je rezultat prerade postojeće norme. Glavne promjene uključuju izmjenu radnih uvjeta, uvođenje novih zahtjeva za gumene materijale, telemetriju i ponovljivost mjerenja te upute za novi test točnosti.

Zahtjevi za ponovljivost i test točnosti olakšavaju ispunjavanje kriterija utvrđenih u normi, osiguravajući povjerenje u obujam UNP-a u tlačnoj posudi.

Nadalje, telemetrija je tehnologija kojom se mjerni podaci mogu prikupljati i slati na udaljenu lokaciju žičnom ili bežičnom vezom.

Tako kupci i dobavljači mogu dobiti obavijest da je razina plina u spremniku niska i na temelju toga planirati isporuke.

Normu EN 13799:2022 izradila je Radna skupina 2 tehničkog odbora CEN/TC 286 'Liquefied petroleum gas equipment and accessories', koja je zadužena za izradu normi za projektiranje i proizvodnju pribora (ventila, mjeraca i okova) za tlačne posude za UNP.

Među stručnjacima koji su sudjelovali u radu Radne skupine bili su predstavnici glavnih europskih proizvođača nivokaza, prijavljenih tijela i stručnjaka za djelatnost UNP-a.

Tajništvo odbora CEN/TC 286 trenutno vodi NSAI, nacionalno normizacijsko tijelo Irske.

Izvor: CEN/CENELEC
priređila: Sandra Knežević
prijevod: Tatjana Majić

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju normu EN 13799:2022, *LPG equipment and accessories – Contents gauges for Liquefied Petroleum Gas (LPG) pressure vessels* kao hrvatsku normu [HRN EN 13799:2022, Oprema i pribor za UNP – Nivokazi za spremnike za ukapljeni naftni plin \(UNP\) \(EN 13799:2022\)](#)

Navedeni niz hrvatskih norma u području je rada [HZN/TO 561, Kotlovi, posude pod tlakom, cjevovodi i plinske boce](#) koji prati rad europskog odbora

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma te repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Nova norma za veću sigurnost plinskih turbina

Plinske turbine nužne su za osiguranje stabilne opskrbe energijom. One su središnji dio elektrane koji djeluje kao motor koji pretvara prirodni plin u mehaničku energiju. Ona pak stvara električnu struju koja električnim vodovima putuje do naših domova i radnih mjesta.

Zbog važnosti plinskih turbina u suvremenim energetske sustavima ključno je osigurati njihovu stalnu sigurnost i učinkovitost. Srećom, u tome može pomoći nova norma.

U normi EN ISO 21789:2022, *Gas turbine applications – Safety*, navode se sigurnosni zahtjevi za primarne pogonske strojeve zrakoplovnih i industrijskih plinskih turbina na tekuća ili plinovita goriva. Razmatraju se i sustavi upravljanja i detekcije povezani sa sigurnošću za sve vrste otvorenih ciklusa (jednostavnih, kombiniranih, s regeneracijom, s dogrijavanjem itd.) koji se primjenjuju u kopnenim i odobalnim postrojenjima, uključujući plutajuće proizvodne platforme.

U normi se detaljno navode sve predviđene značajne opasnosti povezane s plinskim turbinama te odgovarajuće mjere i procesi za njihovo sprječavanje ili smanjenje. Među njima nisu samo ozljede i smrt nego i opasnosti za okoliš.

Norma EN ISO 21789:2022 bavi se sigurnosnim zahtjevima direktiva EU-a o strojevima (2006/42/EZ) i o opremi namijenjenoj za uporabu u potencijalno eksplozivnim atmosferama (ATEX) (2014/34/EU).

Stoga će uskoro biti poslana Europskoj komisiji radi navođenja u Službenom listu Europske unije, čime će postati harmonizirana norma (hEN).

Normu je izradio tehnički odbor CEN/TC 399, *Gas Turbines applications – Safety*, čije tajništvo vodi BSI, Britanski institut za norme, u suradnji s odgovarajućim tehničkim tijelom na međunarodnoj razini, odborom ISO/TC 192, *Gas turbines*.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju normu EN ISO 21789:2022, *Gas turbine applications – Safety* (ISO 21789:2022) kao hrvatsku normu **HRN EN ISO 21789:2022**, *Primjena plinskih turbina – Sigurnost* (ISO 21789:2022; EN ISO 21789:2022)

Navedeni niz hrvatskih norma u području je rada **HZN/TU 11, Strojstvo 1**, koji, između ostaloga, prati rad europskog odbora CEN/TC 399, *Gas Turbines applications – Safety*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#).

Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZNHrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Izvor: CEN/CENELEC
priredila: Sandra Knežević
prijevod: Tatjana Majić

Na općoj skupštini ETSI-ja izabran je novi predsjednik i potpredsjednici

29. i 30. studenog u Sophia Antipolisu u Francuskoj održana je 80. opća skupština ETSI-ja. Na dnevnom je redu bio i izbor novog predsjednika i dva potpredsjednika. Na svečanoj večeri, održanoj u prestižnom hotelu Negresco u Nici prvog dana Skupštine, održana je svečanost dodjele počasnog članstva (ETSI Fellowship Award) članovima koji su dali izniman doprinos ETSI-ju.

Za novu predsjednicu Opće skupštine ETSI-ja na mandat od dvije godine izabrana je Bettina Funk iz ITS-a, švedske nacionalne normizacijske organizacije. Bettina, članica Uprave ETSI-ja od 2020. godine, iza sebe ima opsežno iskustvo rada u normizaciji u ETSI-u, 3GPP-u i IEC-u te u njemačkoj Saveznoj agenciji za mrežne djelatnosti i PTS-u, švedskoj agenciji za poštu i telekomunikacije.

Ovo je prvi put da je za predsjednika Opće skupštine ETSI-ja izabran predstavnik nacionalne normizacijske organizacije. Time se naglašava važna uloga nacionalnih normizacijskih organizacija u ETSI-ju u skladu s novom Strategijom normizacije EU-a.

Za potpredsjednika je izabran Magnus Madfors, direktor sektora normizacije i industrije za Europu u Ericssonu. Massimo Vanetti, voditelj radne skupine DIGITAL SME, ponovno je izabran za potpredsjednika, čime je potvrđena ETSI-jeva predanost interesima malih i srednjih poduzeća.

Na svečanosti dodjele počasnog članstva 29. studenog u hotelu Negresco odano je priznanje i 14 počasnih članova imenovanih 2020., 2021. te u ožuku 2022. godine. Svečanost, koja je bila odgođena zbog pandemije, bila je izvrsna prilika za priznanje iznimnog doprinosa onih koji pomažu svijetu da uđe u digitalnu transformaciju. Za više informacija o počasnim članovima ETSI-ja („ETSI fellows“), posjetite našu mrežnu stranicu: <https://www.etsi.org/membership/fellows>.

Foto: ETSI, OPĆA SKUPŠTINA ETSI-ja, Sophia Antipolis

O ETSI-ju

ETSI svojim članovima pruža otvoreno i uključivo okruženje kojim se podupire izrada, prihvaćanje i ispitivanje globalno primjenjivih normi za sustave i usluge IKT-a u svim sektorima gospodarstva i društva. Mi smo neprofitno tijelo s više od 900 organizacija članica iz više od 60 zemalja na pet kontinenata. Članovi čine raznoliku skupinu velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. Za više informacija posjetite nas na <https://www.etsi.org/>

Izvor: ETSI
priređila: Alica Glavaš
prijevod: Tatjana Majić